

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4453/2022
16.06.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиља АА из ... и малолетне ББ из ..., коју заступа законски заступник тужиља АА, чији је пуномоћник Александар Веселиновић адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Јелена Јоновска адвокат из ..., ради утврђења права становања, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 571/21 од 22.10.2021. године, у седници већа одржаној 16.06.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 571/2021 од 22.10.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П2 158/20 од 26.08.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев да се утврди да тужиље имају право становања на стану у власништву тужиље АА и туженог, постојећем на адреси у ..., у улици ... број ..., број зграде ..., улаз број .../..., стан .../..., што би тужени био дужан да призна и трпи, те да се обавезе да тужиљи АА накнади трошкове парничног поступка. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља АА да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 185.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 571/21 од 22.10.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Панчеву П2 158/20 од 26.08.2021. године тако што је усвојен тужбени захтев и утврђено да тужиље имају право становања на стану у власништву туженог у ..., у улици ... број ..., број зграде ..., улаз број .../..., стан .../..., што је тужени дужан да призна и трпи. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка тако што је обавезан тужени да тужиљама, као солидарним повериоцима, надокнади трошкове парничног поступка у износу од 209.730,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију из свих разлога предвиђених чланом 407. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао другостепену пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20 – у даљем тексту) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревидент посебно не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка које могу бити разлог за изјављивање ревизије на основу члана 407. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља АА и тужени су били у браку који је разведен пресудом Основног суда у Панчеву П2 699/19 од 20.02.2020. године. Том пресудом је самостално вршење родитељског права у односу на њихово малолетно дете, тужиљу ББ рођену ... године, поверено мајци. До фактичког престанка заједнице живота бивших супружника дошло је исељењем тужиља из стана у ..., у улици ... број .../..., површине 85м². У време подношења тужбе предметни стан је био уписан у јавним књигама као заједничка својина супружника, док је у току трајања поступка донета правноснажна пресуда којом је у другом спору утврђено да предметни стан представља посебну имовину туженог. Тужиле немају стан у власништу. Једно време су становале у стану у својини брата тужиле АА, површине 38м², са братом и њиховом прабабом, која је у међувремену преминула. Због неподношљивости заједничког живота правноснажном пресудом Основног суда у Панчеву П 61/2021 од 06.07.2021. године тужилема је наложено исељење из тог стана. Током трајања ове парнице дошло је до испољавања велике нетрпељивости и озбиљног нарушавања међусобних односа бивших супружника, што је резултирало подношењем већег броја пријава и тражењем заштите од надлежних органа са обе стране. Полицијска Управа Панчево издала је према тужиле две забране узнемиревања тужиоца по основу примене Закона о заштити од насиља у породици, дана 24.05.2020. године и дана 27.02.2021. године, од којих је једна продужена правноснажним решењем Основног суда у Панчеву од истог датума, на период од 30 дана, и још једну наредбу забране приласка од 10.04.2021. године, у трајању од 48 сати. По пријави тужиле, према туженом је решењем ПУ Панчево изречена наредба забране контактирања и приласка тужиле 11.06.2021. године, продужена решењем Основног суда у Панчеву од 12.06.2021. године на рок трајања од 30 дана. Центар за социјални рад „Солидарност“ из Панчева доставио је налаз и стручно мишљење 24.09.2020. године, у време када су тужиле живе у стану тужилиног брата, да боравак у том стану представља само привремено решење јер малолетно дете нема свој простор и да би развојне потребе детета биле примереније задовољене у стану у коме су родитељи живели заједно, због чега је дато мишљење да треба дозволити повратак тужиле у породични стан. Допуном налаза и стручног мишљења од 25.11.2020. године Центар за социјални рад је изнео мишљење да је са аспекта интереса детета повратак са мајком у породични стан и даље једино решење и да у том тренутку нису процењене индикације које би негативно утицале на психички развој детета. Другом допуном од 24.06.2021. године Центар за социјални рад у Панчеву се изјаснио да не постоји основ за измену постојеће

судске пресуде у делу одлуке о вршењу родитељског права, као ни услови да се мајка делимично лиши родитељског права у делу давања сагласности за излазак из земље малолетне тужиље, нити околности које би указивале да су запостављене потребе детета и да је интерес детета стављен у други план. С обзиром на додатно поремећене и продубљене неспоразуме између родитеља и учестале пријаве за насиље у породици, дато је мишљење да није у интересу малолетног детета да живи са оба родитеља јер постоји ризик за његов правилан психофизички развој.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су делимично испуњени услови прописани одредбом члана 194. Породичног закона за установљење права становања тужиља на предметном стану, али је одбио тужбени захтев налазећи да би прихватање истог за туженог представљало очигледну неправду, као и ради заштите најбољег интереса детета. Ово стога што је тужени током поступка нудио мирно решење спора у виду закључења судског поравнања којим би се регулисали међусобни односи бивших супружника, између осталог и у вези изналажења решења за обезбеђење стана у коме би тужиље становале, те да је тужиља својим пасивним држањем и одбијањем да закључи поравнање, са искључивим ставом да заснује право становања на стану туженог, довела туженог у очигледно неправедан положај, што даље има директне последице првенствено на квалитет живота малолетне тужиље. Закључак првостепеног суда заснован је на процени да се на тај начин штити најбољи интерес детета, с обзиром да би поремећени међусобни односи бивших супружника, о којима сведоче хитне мере и наредбе полиције изрицане током поступка, негативно утицале на правилан психофизички развој детета.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев за утврђење права становања на спорном стану, налазећи да би се супротном одлуком погодовало тежњама које нису спојиве са циљем института *habitatio*, који је превасходно и установљен у циљу остварења најбољег интереса детета. По становишту тог суда, тужиље испуњавају услове из члана 194. став 1. Породичног закона за конституисање права становања јер је утврђено да немају право својине на усељивом стану. Осим тога, несумњиво је да се најбољи интерес детета штити осећањем сигурности и безбедности уз родитеља који препознаје потребе детета и којем је поверено самостално вршење родитељског права, што је у конкретном случају мајка, а у оквиру сигурности и стабилности породичног дома стоји имовинска сигурност и стабилност коју пружа реализовано право на становање у стану другог родитеља, овде туженог. Ограничење за заснивање права становања предвиђено ставом 3. наведеног члана се у овом случају не може применити, јер се одсуство договора о понуди за закључење поравнања не може поистоветити са очигледном неправдом која би била учињена туженом, јер у таквом понашању мајке детета нема злоупотребе овог права, нити би реализацијом права становања тужени био доведен у незавидан положај по било ком питању, с обзиром да је финансијски стабилан и обезбеђен и има могућности да на други начин спречи да становање у истом простору са бившом супругом и неподношљивост њиховог партнерског односа утиче на правилан психофизички развој њиховог малолетног детета.

Врховни касациони суд је оценио да се ревизијом туженог неосновано побија другостепена пресуда због погрешне примене материјалног права, јер је другостепени суд за своју одлуку дао јасне и уверљиве разлоге.

Конвенцијом о правима детета („Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори, број 15/90, 4/96 и 2/97), поред осталог, утврђено је: да у свим активностима које се тичу деце, без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела, најбољи интереси детета биће од примарног значаја, а државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законских старатеља и других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере (члан 3. став 1. и 2.); да државе чланице предузимају све одговарајуће законодавне, административне и остале мере за остваривање права признатих у овој Конвенцији (члан 4); да државе чланице признају право сваког детета на животни стандард примерен физичком, менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета, а да родитељи или друга лица одговорна за дете имају првенствено одговорност да, у оквиру својих способности и финансијских могућности, обезбеде животне услове потребне за развој детета (члан 27. став 1. и 2.).

Уставом Републике Србије у члану 18. став 2, јемче се, и као таква, непосредно примењују људска и мањинска права зајамчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима, а законом се може прописати начин остваривања ових права само ако је то Уставом изричито предвиђено или ако је то неопходно за остваривање појединог права због његове природе, при чему закон ни у ком случају не сме да утиче на суштину зајемченог права.

Одредбама члана 6. став 1. и 3. Породичног закона („Сл. гласник РС“ бр. 18/05, 72/11 и 6/15), прописано је да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета, а да држава има обавезу да поштује, штити и унапређује права детета.

Одредбама члана 194. Породичног закона, прописано је: да дете и родитељ који врши родитељско право имају право становања на стану чији је власник други родитељ детета, ако дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану (став 1.); да право становања траје до пунолетства (став 2.); као и да немају право становања дете и родитељ ако би прихватање њиховог захтева за право становања представљало очигледно неправду за другог родитеља. (став 3.). Право становања (*habitatio*) установљено чланом 194. Породичног закона, представља законодавну меру за остваривање права детета на дом како би се обезбедили животни услови потребни за развој детета зајемчени ставом 27. став 2. Конвенције о правима детета. Одговорност за обезбеђивања таквих услова којима ће детету бити пружен животни стандард примерен физичком, менталном, духовном, моралном и друштвеном развоју детета, првенствено носе родитељи детета.

Одредбом члана 58. став 1. Устава јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона. Одредбом става 3. истог члана Устава, утврђено је да се законом може ограничити начин коришћења имовине. Одредбама члана 194. Породичног закона управо је предвиђено ограничење начина коришћења стана од стране власника конституисањем права становања у корист других лица.

У овом породичном спору заштита права детета на дом супростављена је имовинском праву туженог - праву својине на стану. Вршење међусобно супростављених (конкурентних) људских права, треба са једне стране узајамно уравнотежити, а са друге стране треба уравнотежити зајамчена права са демократски израженим општим или јавним интересом заједнице. У овом случају, ни једно од супротстављених права не може имати начелни примат јер оба права представљају основне вредности демократског уређења прокламованог уставом, већ се узимањем у обзир типичних особина и посебних околности појединачног случаја, применом начела праведне равнотеже, мора одлучити коме од права треба дати предност. Право становања као лична службеност састоји се у овлашћењу да се у сврху становања користи туђа стамбена зграда или стан као посебни део зграде. Сходно томе, конституисање права службености у корист тужила несумљиво представља мешање у право својине туженог.

По становишту Врховног касационог суда, полазећи од начела заштите најбољег интереса детета и правне природе и циља којем се тежи применом овог института, конституисање права становања у корист малолетне тужиле и њене мајке која самостално врши родитељско право на стану на коме је тужени власник засновано је на правилној примени одредбе члана 194. Породичног закона. Тужени тиме није лишен свог права власништва на спорном стану, већ му је само ограничено право коришћења стана. Мешање судова у имовину туженог је у складу са начелом владавине права и законитости, и тим мешањем, по становишту ревизијског суда, туженом није наметнут прекомеран односно несразмеран терет. Из утврђених чињеница произилази да је тужени финансијски обезбеђен и да је исказао намеру да реши стамбену потребу малолетног детета, а тиме и његове мајке, куповином стана, нудећи и опцију да им плаћа закупнину до реализације те куповине. Сходно томе, тужени се оваквом одлуком не доводи у незавидну ситуацију, јер је имао, а има и даље, могућност да тужилама или себи обезбеди одговарајући стан за становање. Са друге стране, тужила као економски слабија страна, са малим примањима, нема других могућности да реши стамбено питање за дете према коме врши родитељско право.

По оцени ревизијског суда, конституисање права становања тужила на спорном стану не представља очигледну неправду за туженог због свих разлога које је навео другостепени суд у побијаној пресуди, а које прихвата и овај суд.

Имајући у виду изложено, наводи ревизије којима се истиче да другостепени суд није на правиан и потпун начин, у контексту постојећих породичних односа, утврдио да ли је конституисање права становања у најбољем интересу малолетне тужиле, оцењени су неоснованим. При томе, треба имати у виду да је право становања малолетне тужиле законом ограничено и да траје до пунолетства детета (члан 194. став 2. Породичног закона).

Како се ревизијским наводима не доводи у сумњу правилност и законитост побијане другостепене пресуде, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци ове пресуде, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одбијањем ревизије туженог као неосноване.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић